

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

**ΤΑ ΙΕΡΑ ΛΕΙΨΑΝΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ**

Ωραιοζήλη Τζίνα Δαβιλά (Γεωργία)

Διδάσκων Καθηγητής: Μητροπολίτης Κωνσταντίας και Αμμοχώστου κκ Βασίλειος Καραγιάννης
Εξάμηνο: Β΄ ΠΜΣ-ΕΚΠΑ “Η Θεολογία στον σύγχρονο κόσμο”
Ειδίκευση: “Εκκλησία, Διαθρησκειακός Διάλογος και Διεθνείς Σχέσεις”
Α.Μ.Φ: 202021, Γεωργία Δαβιλιά, Θεολόγος (Αρθρογράφος/Ραδιοφωνική Παραγωγός)-
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Τμήματος Θεολογίας “Η Θεολογία στον σύγχρονο κόσμο” του
Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άγιος Στέφανος, σκαφτή χειροποίητη εικόνα με φύλλο χρυσού με συρογραφία, Ι.Μ.Αγίου
Στεφάνου Μετεώρων, σελ.1
Πρόλογος: σελ. 3
Οι Χριστοφόροι και Πνευματοφόροι της Ορθοδοξίας: σελ. 4
Τα Ιερά Λείψανα ως αδιαμφισβήτητη θαυματοποιός Δύναμη του Θεού, ως ευλογημένα Δώρα του
Θεού, σελ. 8
Η αφθαρσία, η ευωδία, τα θαύματα των Αγίων Λειψάνων, τιμιώτερα απ’όλο τον πλούτο του
κόσμου, η ζωντανή απόδειξη της παρουσίας του Θεού ως αδιαπραγμάτευτη Αλήθεια της
Εκκλησίας, σελ. 13
Επίλογος, σελ 16
Άγιος Χαράλαμπος, σκαφτή χειροποίητη εικόνα με φύλλο χρυσού με συρογραφία, Ι.Μ.Αγίου
Στεφάνου Μετεώρων, σελ.17

Πρόλογος

Αγίου Στεφάνου Πρωτομάρτυρος και Αρχidiaκόνου¹

[Απολυτίκιον]

*Βασίλειον διάδημα, ἐστέφθη σὴ κορυφή, ἐξ ἄθλων ὧν ὑπέμεινας, ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, Μαρτύρων
Πρωτόαθλε· σὺ γὰρ τὴν Ἰουδαίων, ἀπελέγξας μανίαν, εἶδες σου τὸν Σωτῆρα, τοῦ Πατρὸς δεξιόθεν.
Αὐτὸν οὖν ἐκδυσώπει αἰεὶ, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.*

[Κοντάκιον]1

*Ὁ Δεσπότης χθὲς ἡμῖν, διὰ σαρκὸς ἐπεδήμει, καὶ ὁ δοῦλος σήμερον, ἀπὸ σαρκὸς ἐξεδήμει· χθὲς μὲν
γάρ, ὁ Βασιλεύων σαρκὶ ἐτέχθη, σήμερον δέ, ὁ οἰκέτης λιθοβολεῖται· δι' αὐτὸν καὶ τελειοῦται, ὁ
Πρωτομάρτυς καὶ θεῖος Στέφανος.*

[Κοντάκιον]2

*Πρῶτος ἐσπάρης ἐπὶ γῆς ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ Γεωργοῦ πανεύφημε, πρῶτος τὸ αἷμα ἐπὶ γῆς διὰ
Χριστὸν ἐξέχεας μακάριε, πρῶτος ὑπ' αὐτοῦ τὸν τῆς νίκης στέφανον ἀνεδήσω ἐν οὐρανοῖς,
ὡς Ἀθλητῶν προοίμιον, στεφανῖτα τῶν Μαρτύρων ὁ Πρώταθλος.*

1. Βιογραφία Αγίου , www.saint.gr
2. Ανακομιδὴ του Λειψάνου του Αγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, Συναξαριστής, 2 Αυγούστου

Οι Χριστοφόροι και Πνευματοφόροι της Ορθοδοξίας

Οι Άγιοι είναι οι εκλεγμένοι του Θεού, οι στύλοι της Εκκλησίας, οι Ιεροί Ομολογητές της Πίστεως του Χριστού, η διασωθείσα Αγία Εκκλησία μέσα από τους αιώνες, το Οικοδόμημα της Εκκλησίας, οι Τροφοδότες των πιστών, οι Συνεχιστές του Χριστού. Μέσα από τους Αγίους, τους Όσιους, τους Μάρτυρες αποκαλύπτεται πλήρως στο πρόσωπο του ενσαρκωμένου Υιού Του δια του Αγίου Πνεύματος και με το έλεος του Παντοδύναμου Θεού. Χωρίς τους Αγίους δεν θα υπήρχε η *συμ-μετοχή* στην Αγιότητα του Θεού, δεν θα υπήρχε η συνέχιση του Οικοδομήματος που έκτισε την Εκκλησία. Χάρης στους Αγίους διατηρείται η επαφή με τον Χριστό, τον Πατέρα, το Άγιο Πνεύμα ανοίγοντας τον δρόμο του προσώπου στη θέωση.

Άγιος είναι ο άνθρωπος του Θεού, εκείνος που στέφεται με την τιμή να εορτάζεται και να τιμάται από την Εκκλησία μας, την μεγάλη οικογένεια του Χριστού, αφού μιμούμενος το δράμα του Κυρίου πέτυχε το καθ'ομοίωσιν - το οποίο θα έπρεπε να αποτελεί τον καθολικό στόχο του κάθε ανθρώπου, που παύει να είναι άτομο, απρόσωπο και φθαρτό, αλλά γίνεται *πρόσωπο* που εκτός από ψυχή αιώνια, αποκτά και σώμα άφθαρτο.

Η ενανθρώπιση του Χριστού αποτελεί τη βάση του αγιασμού και της θέωσης στην αγιότητα του Θεού. Οι Άγιοι αξιώθηκαν της δόξας τους από τον Θεό λαμβάνοντας την τιμή να είναι κοντά και δίπλα στον φωτεινό θρόνο του Παντοκράτορα Χριστού και Αρχιερέα του Σύμπαντος. Υπηρέτησαν τον Αναστηθέντα Χριστό με συνέπεια, αυταπάρνηση, υπομονή, καρτερικότητα, ζήλο, αγάπη, αυτοθυσία και πλήρη παραχώρηση της ζωής τους δίνοντάς την ως αντίδωρο στο δώρο του Θεού που είναι η ίδια η ζωή, κάνοντας χρήση του αυτεξούσιου και της αυτοδιάθεσής τους υπέρ Πίστεως Χριστού, προς τιμήν και δόξα Θεού. Χωρίς την ύπαρξη των Αγίων θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να διατηρηθεί η Πίστη στον Χριστό, καθώς ο πιστός εξαγνίζεται από τους *πνευματικούς δείκτες* του Θεού που είναι οι Άγιοι και οι Μάρτυρες της Ομολογίας πίστεως στον Ιησού και *πραγματώνεται* την εν Χριστώ σωτηρία. Οι Άγιοι έγιναν τα Ιερά πρόσωπα που διατηρούν ζωντανή την παρουσία του Χριστού και την πίστη στον Χριστό, αφού θυσιάστηκαν για Εκείνον, που είναι πρόσωπο υπαρκτό και αποδεδειγμένα Αναστηθέντα εκ του Τάφου. Η ύπαρξη των Αγίων έχει Χριστοκεντρικό και Τριαδολογικό χαρακτήρα, ουσιαστικά είναι η ζωντανή απόδειξη ότι ο Χριστός υπάρχει και θέλει τη σωτηρία των ανθρώπων με την παρουσία και συνεργεί της Αγίας Τριάδας. Πατρός, Υιού και Αγίου Πνεύματος.

Η τιμή προς τους Αγίους δεν πρέπει να συγχέεται με την τιμή προς τον Θεό, καθώς τον Θεό προσκυνούμε, ενώ στους Αγίους τιμούμε την δική τους προσκύνηση και αφιέρωση-θυσία στον Χριστό. Η τιμή και η ανάμνηση των Αγίων δεν αναιρεί, ούτε επισκιάζει τα πρόσωπα της Αγίας Τριάδας, αλλά ενισχύει την ύπαρξή τους προβάλλοντας και τιμώντας την δική τους αυτοθυσία και πίστη, την Πίστη στον Χριστό. Ως αντίδωρο σε αυτή την στάση ζωής των Αγίων για τη δόξα Θεού που προσέφεραν, τούς δόθηκε το χάρισμα της θαυματουργίας αφ'ενός και της παρρησίας αφετέρου, προκειμένου άφοβα και με διακαή ζήλο να δοκιμαστούν στα βασανιστήρια που υπέστησαν ώστε να στεφθούν με την αγιότητα και αγνοώντας επί της ουσίας τους διαβολικούς πειρασμούς και τις εχθρικές φρικαλεότητες που υπέστησαν. Οι διαβολικές μορφές του κόσμου φοβούνται τους Αγίους καθώς αποστρέφονται καθετί φωτεινό και ισχυρό. Διότι οι Άγιοι, οι διαρκείς Μεσίτες μας προς τον Χριστό αποτελούν τα όπλα μας κατά του κακού, την αλεξίσφαιρη πανοπλία μας στην καθημερινότητά μας.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία καταγράφει μία ιεράρχηση τιμής ως προς την ευλάβεια και την τιμή που αποδίδει στους Αγίους της. Με προκαθήμενη την Μητέρα Θεοτόκο, την Παναγία αναμφιβόλως την *«τιμιωτέρα των Χερουβείμ και ενδοξότερα ασυγκρίτως των Σεραφείμ»*, της οποίας η τιμή ξεκινά από τον Θεό ως την αρχή της ανθρώπινης εξέλιξης υπέρ ανθρώπων μέσω της Ενανθρωπίσεως, ακολουθεί ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος και Βαπτιστής του Χριστού, οι άγιοι Απόστολοι, οι μάρτυρες του αίματος και οι λοιποί Άγιοι, Μάρτυρες και αυτοί για τον Χριστό, εφόσον Τον ακολούθησαν, Τον μιμήθηκαν και έδωσαν μαρτυρία Χριστού δια του βίου τους. Σε όλη τη διάρκεια του έτους οι Άγιοι τιμώνται με μεγάλες εορταστικές εκδηλώσεις-πανηγύρεις, Θείες Λειτουργίες, περιφορά των Ιερών Λειψάνων και προσκύνησή τους, επιβεβαιώνοντας μια αδιάκοπη γιορτή των ουρανίων ταγμάτων μέσω των Αγίων στην επίγεια ζωή ενισχύοντας τόσο την πίστη των χριστιανών αλλά και ενεργοποιώντας τους αμφισβητίες της Πίστης καθιστώντας τους κοινωνούς γεγονότων - θεραπεία ασθενειών λ.χ. - και μεταβάλλοντάς τους από αμφισβητίες ή και πολέμιους σε ένθερμους Χριστιανούς, όπως έγινε με τον Απόστολο Παύλο που από διώκτης των χριστιανών έγινε ο Απόστολος των Εθνών. Οι εορτασμοί των Αγίων ενισχύουν την Πίστη των Χριστιανών, μεσιτεύουν για την προσωπική τους γαλήνη, την προσωπική τους εξέλιξη ώστε να ζουν εν Χριστώ μέσα από την υπενθύμιση του ενάρετου βίου τους και ταυτόχρονα μετατρέπονται σε απάνεμο λιμάνι, καταφύγιο στις λύπες, τις αγωνίες, τις φοβίες και τους φόβους τους. Είναι τόσο ζωντανή η δυναμική των Αγίων ώστε από τους πρώτους χρόνους Ναοί είναι αφιερωμένοι σε Αυτούς και αποτελούν την περίτρανη απόδειξη του ύψους που μπορεί να φτάσει ο άνθρωπος εν Χριστώ. Αποτελούν τα Πνευματοφόρα και Χριστοφόρα δοχεία που διαπαιδαγωγούν με τη στάση ζωής τους,

παιδαγωγούν τον άνθρωπο και δια του βίου τους τον διδάσκουν την στάση ζωής τους, παρηγορούν, αποκαλύπτουν την δύναμη και την αξία της υπομονής και της ταπείνωσης, τον προετοιμάζουν ώστε να είναι δυνατός να προσευχηθεί και οι ίδιοι να μεσολαβήσουν στον Θεό ώστε να απαλυνθεί ο πόνος των ανθρώπων διδάσκοντας με τα δικά τους στέφανα της Αγιοσύνης. Στην πραγματικότητα οι Άγιοι εξαφανίζουν τους εαυτούς τους προκειμένου να τιμήσουν το αναστάσιμο μήνυμα του Θεανθρώπου.

Οι Άγιοι φέρουν ονόματα με τα οποία βαπτίζονται οι πιστοί ώστε συμβολικά αλλά εν δυνάμει και κυριολεκτικά να λαμβάνουν την αντοχή και τη χάρη τους, ως πολύτιμους αρωγούς τους ίδιους τους Αγίους για να διάγουν βίο αρμονικό και εν Θεώ, παρ' όλο που η ζωή του Χριστιανού μπορεί να είναι μια ανηφοριά, η θρησκεία του Γολγοθά³, όπως χαρακτηρίζεται η χριστιανική πίστη.

Αξίζει να τονιστεί ότι η παρουσία των Αγίων και Μαρτύρων στη ζωή της Εκκλησίας είναι αποτέλεσμα της Θεϊκής παραχώρησης να επιτρέψει την ύπαρξή τους, γι' αυτό και οποιαδήποτε είτε τροποποίηση της θέσεως και τιμής των Αγίων, είτε αυθαίρετου εορτασμού τους εκτός εκκλησιαστικής κοινότητας, νοείται ως πράξη αιρετική και ως τέτοια την εκλαμβάνουμε. Οι Άγιοι τιμώνται κατά παραχώρησεως Θεού μέσα στο Εκκλησιαστικό στερέωμα που είναι η επίγεια οικία του Χριστού, όπως από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα οι πιστοί δημιούργησαν για να μπορούν να προσεύχονται και να τιμούν τον Χριστό. Οι τιμές και οι εορτασμοί των Αγίων πραγματοποιούνται μόνο εντός της εν Χριστώ Εκκλησίας. Επιπροσθέτως, αιρετικό είναι να απορριφθεί Άγιος της Εκκλησίας από ομάδα πιστών, όπως συμβαίνει με τους παλαιοημερολογίτες που μεταξύ άλλων απορρίπτουν και την αγιότητα του Αγίου Παΐσιου⁴ καθιστώντας εαυτούς ξένο

---

3. Νικολάϊ Μπερδιάγιεφ, *Το πνεύμα του Ντοστογιέφσκι*, εκδ. Πουρνάρας, μτφ Νίκος Ματσούκας

4. Άγιος Παΐσιος για τους σχισματικούς και παλαιοημερολογίτες: «Και εμείς βέβαια εδώ στο Άγιον Όρος με το παλιό πάμε. Αλλά είναι άλλη περίπτωση. Είμαστε ενωμένοι με την Εκκλησία, με όλα τα Πατριαρχεία, και μ' αυτά που έχουν το νέο ημερολόγιο και μ' αυτά που έχουν το παλιό ημερολόγιο. Αναγνωρίζομε τα μυστήριά τους και αυτοί τα δικά μας. Οι ιερείς τους συλλειτουργούν με τους ιερείς μας. Ενώ αυτοί οι καημένοι ξεκόπηκαν. Οι περισσότεροι και ευλάβεια έχουν και ακρίβεια και αγωνιστικότητα και ζήλο Θεού. Μόνο που είναι αδιάκριτος, «ου κατ' επίγνωσιν». Άλλοι από απλότητα, άλλοι από αμάθεια, άλλοι από εγωισμό, παρασύρθηκαν. Θεώρησαν τις 13 μέρες θέμα δογματικό και όλους εμάς πλανημένους, και έφυγαν από την Εκκλησία. Δεν έχουν κοινωνία ούτε με τα Πατριαρχεία και τις Εκκλησίες που πάνε με το νέο, αλλά ούτε και με τα Πατριαρχεία και τις Εκκλησίες που πάνε με το παλιό, γιατί δήθεν μολύνθηκαν από την επικοινωνία με τους νεοημερολογίτες. Και όχι μόνον αυτό. Και αυτοί οι λίγοι που έμειναν, έγιναν, δεν ξέρω και εγώ, πόσα κομμάτια. Και όλο και κομματιάζονται και αλληλοαναθεματίζονται και αλληλοαφορίζονται και αλληλοκαθαιρούνται. Δεν ξέρεις πόσο έχω πονέσει και πόσο έχω προσευχηθεί γι' αυτό το θέμα. Χρειάζεται να τους αγαπάμε και να τους πονάμε και όχι να τους κατακρίνουμε, και πιο πολύ να προσευχόμαστε γι' αυτούς να τους φωτίσει ο Θεός, και αν τύχει καμιά φορά και μας ζητήσει κανείς με καλή διάθεση βοήθεια, να λέμε καμιά κουβέντα».

σώμα της Εκκλησίας. Η ύπαρξη των Αγίων, η κοινωνία των Αγίων αποτελεί αναπόσπαστο λατρευτικό και λειτουργικό κομμάτι μέσα στην Εκκλησία του Χριστού και είναι πρωτίστως αρμονία ψυχική, δύναμη πνευματική, καθαρότητα νοητική που δίνουν το Άκτιστο Φως όχι φερμένο ή δημιουργημένο από τον φθαρτό κόσμο, μα ερχόμενο άχρονα, ατελεύτητα και αιώνια από τον Θεό, όπως είναι κι η παρουσία του Τριαδικού Θεού στον κόσμο, τον γήινο και τον συμπαντικό. Σήμερα που γνωρίζουμε την πολύτιμη παρουσία των Αγίων της Εκκλησίας μας, με βεβαιότητα μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η Ορθοδοξία μας θα ήταν ακρωτηριασμένη χωρίς την αγάπη και τον σεβασμό μας στους Αγίους, την τιμητική προσέγγισή μας στα ιερά πρόσωπά τους τα οποία ο ίδιος ο Χριστός έχει επιτρέψει και ευλογήσει να υφίστανται, ώστε να παραδειγματιζόμαστε από τη στάση ζωής τους και να στοχεύουμε στην προσωπική μας θέωση.

Τα Ιερά Λείψανα ως αδιαμφισβήτητη θαυματοποιός Δύναμη του Θεού, ως ευλογημένα Δώρα του Θεού

Στην Καινή Διαθήκη κατά τη αφήγηση της Σταυρώσεως του Χριστού ο βαθύς σεβασμός στο Άγιο Σώμα του Θεανθρώπου είναι κατάφωρος⁵. Ο Χριστός παραδίδει το Πνεύμα Του προτού έρθει το Σάββατο ώστε οι Εβραίοι να έχουν καθαρίσει από το τοπίο τους σταυρωμένους προκειμένου να γιορταστεί το Πάσχα. Όσοι εγκληματίες σταυρωμένοι αργούσαν να πεθάνουν πάνω στον σταυρό, τους έσπαγαν τα πόδια για να επισπεύσουν τον θάνατό τους. Ο Χριστός κατεβαίνει από τον Σταυρό Του ακέραιος⁶ και εναποτίθεται στον Πανάγιο Τάφο επίσης ακέραιος ώστε να αναστηθεί και να επιβεβαιώσει τις προφητείες της Π.Δ.⁷, αλλά και της Κ.Δ. Συνεπώς, αποδίδεται μεγάλη τιμή στο νεκρό σώμα μετά θάνατον τόσο στον Χριστό, όσο και στους Αγίους και Μάρτυρες που αυτοθυσιάστηκαν στο όνομα του Χριστού. Λέμε “αυτοθυσιάστηκαν” διότι πάντα ο χριστιανικός Θεός επιτρέπει και θέλει ο άνθρωπος να δράσει με το αυτεξούσιο και την αυτενέργεια, την απόλυτη ελευθερία και επιλογή του για το πώς θα διαχειριστεί τη ζωή του σε σχέση με τον Χριστό χωρίς απειλές και εκφοβισμό, όπως χρησιμοποιούν άλλες θρησκείες. Συνεπώς, το Δόγμα της Εκκλησίας σέβεται και τιμά τα λείψανα των Αγίων τα οποία περιποιεί με μεγάλη φροντίδα και σεβασμό και αναφέρει πάντα στους κατηχητικούς της λόγους δεδομένου ότι τιμώντας τα λείψανα των Αγίων, εξυπακούεται πως τιμούν και τα ίδια τα πρόσωπα που θυσιάστηκαν για τον Χριστό.

Τα χρόνια που οι πολέμιοι των χριστιανών τους κατεδίωκαν και τους θανάτωναν με αποκεφαλισμό, με λιθοβολισμό, με σκληρά βασανιστήρια ή τους έριχναν στα θηρία, οι χριστιανοί περισυνέλεγαν τα τμήματα των σωμάτων τους και τα ενταφίαζαν με ιδιαίτερο σεβασμό και τιμή στους τόπους

---

5. Δρ. Σταύρος Γιαγκάζογλου, *Θεολογικό σχόλιο στη σημασία και προοπτική του ανθρωπίνου σώματος*, σελ.5., “Και είδον τὰ ὄστα τὰ γεγυμνωμένα”: “...[...] η χριστιανική παράδοση που εγκεντρίζεται στο γεγονός του Χριστού, απέδωσε εξαρχής τη δέουσα τιμή και στα νεκρά σώματα των ανθρώπων. Το ανθρωπινό σώμα είναι δύναμι φορέας της θείας ζωής και πρόκειται να αναστηθεί με την ένδοξη επάνοδο και δεύτερη παρουσία του Χριστού. Ως εκ τούτου, στη χριστιανική παράδοση διαμορφώθηκε μια σεβαστική στάση και μια στάση ιερότητας έναντι του νεκρού ανθρωπίνου σώματος, η οποία αφορούσε την ταφή και την απόδοση τιμής προς αυτό με μια σειρά από νεκρικά και λειτουργικά έθιμα.”.

6. Κατά Μάρκον, κεφ.15, στ.38-47.

7. Πάμπολλες οι αναφορές στην έλευση του Χριστού στην Π.Δ για την ακεραιότητα του Αγίου Σώματος, ενδεικτικά: *Ιακώβ Γεν.49, 10, Προφήτης Μαλαχίας. 3,1, Προφήτης Ησαΐας 40,3-5, Προφητεία της Εξόδου, κεφ. 12,46*, όπου αναφέρει η μετάφραση: “Κόκκαλο δεν θα Του σπάσετε”.

όπου μαρτυρούσαν, στα λεγόμενα “Μαρτύρια”⁸, όπως ονόμαζαν τα μνήματα των βασανισμένων χριστιανών. Με τα Μαρτύρια είχαν την πεποίθηση ότι το σώμα παραμένει αθάνατο όπως και η ψυχή είναι αιώνια. Οι χριστιανοί πίστευαν ότι η επαφή και η προσκύνηση των Αγίων Λειψάνων τα οποία ευωδιάζαν ή έμεναν άφθαρτα επειδή είναι ο καρπός του Αγίου Πνεύματος προσέδιδαν στους προσκυνούντες χάρη Θείου Πνεύματος την οποία λάμβαναν και οι ίδιοι, όπως διατύπωσε ο Μέγας Βασίλειος: *«Σύγκρινον τοίνυν τῇ γενέσει τὸν θάνατον και παῦσαι ὀδυρόμενος τὸν τῆς ἀτιμίας ἀπαλλασσόμενον. Ὅτε Ἰουδαῖοι ἀπέθνησκον, βδελυκτὰ ἦν τὰ θνησιμαῖα ὅτε ὑπὲρ Χριστοῦ ὁ θάνατος, τίμια τὰ λείψανα τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Σε καμία περίπτωση δεν υπάρχει ειδωλολατρικός χαρακτήρας στην προσκύνηση των Αγίων Λειψάνων, αλλά όπως και στην ύπαρξη των εικόνων υπάρχει*

---

8. Δρ. Σταύρος Γιαγκάζογλου, Θεολογικό σχόλιο στη σημασία και προοπτική του ανθρωπίνου σώματος, σελ.6., *“Καὶ εἶδον τὰ ὀστᾶ τὰ γεγυμνωμένα”*: Πράγματι, οι ρίζες της χριστιανικής τέχνης εντοπίζονται στους τάφους των μαρτύρων, στα λεγόμενα Μαρτύρια ή απλώς μνήματα (memoria). Η λέξη μνήμα συνδέεται κυρίως με τη διαφύλαξη στη μνήμη και στον χρόνο. Τέτοια Μαρτύρια εμφανίζονται ήδη από τον 2ο αι. και σε αυτά τελείται η Θεία Ευχαριστία προς τιμήν του μάρτυρα, η οποία συνοδεύεται και από τις αγάπες, τα κοινά δείπνα των πρώτων χριστιανών. Από αυτή την ταφική συνήθεια προέκυψαν οι πανηγύρεις, οι ετήσιες συνάξεις κατά την ημέρα μνήμης των μαρτύρων και αργότερα των αγίων. Η ημέρα του θανάτου του μάρτυρα γίνεται στην παράδοση της Εκκλησίας γενέθλια ημέρα στη ζωή της Βασιλείας (dies natalis). Συνάμα η νέα αυτή πίστη προσελάμβανε, αφομοίωνε και νοηματοδοτούσε διαρκώς με τον δικό της τρόπο τα ταφικά έθιμα της ελληνικής αρχαιότητας. Μέσα στα Μαρτύρια υπήρχε ο τάφος ή η σαρκοφάγος του μάρτυρα που περιείχε τα ιερά λείψανά του και χρησιμοποιούνταν ως αγία τράπεζα για την τέλεση της Θείας Ευχαριστίας (mensa martyrum). Η χριστιανική αρχαιότητα είναι γεμάτη από τέτοια ονομαστά Μαρτύρια. Ασφαλώς το πρώτο Μαρτύριο υπήρξε ο κυκλικός ναός της Αναστάσεως στα Ιεροσόλυμα που κτίστηκε ως ταφικό μνημείο από τον Μ. Κωνσταντίνο στις αρχές του 4ου αι. Έκτοτε επικράτησε η συνήθεια στα εγκαίνια ναού να εναποτίθενται τμήματα ιερών λειψάνων, να διαφυλάσσονται και να τιμώνται μέσα σε ιδιαίτερα κιβώτια, τις λειψανοθήκες. Οι πηγές κάνουν λόγο για την ιδιαίτερη τιμή που απέδιδαν οι χριστιανοί στα ιερά λείψανα, για την περίτεχνη αρχιτεκτονική, τη γλυπτική, ζωγραφική, κεντητική, την τέχνη της αργυροχοΐας και χρυσοχοΐας, με τις οποίες διακοσμούνται τα Μαρτύρια. Ακολούθως, τα Μαρτύρια θα ενταχθούν στις μεγάλες εκκλησίες των πόλεων ή δίπλα τους θα ανεγερθούν μεγάλοι ναοί 2 . Από τον 4ο αι. επικρατεί η μετακομιδή των λειψάνων στις πόλεις και ο τεμαχισμός τους, καθώς ανεγείρονται μεγάλοι ναοί προς τιμήν των μαρτύρων και πλέον τοποθετούνται τμήματα ιερών λειψάνων, καθώς παραγγέλλει ο 83ος κανόνας της Κερθαγένης (5ος αι.) και επαναλαμβάνει και ο 7ος Κανόνας της Ζ΄ Οικουμενικής Συνόδου. Όλοι οι ναοί όφειλαν να εξαγιασθούν με τμήματα ιερών λειψάνων σύμφωνα και με όσα διαλαμβάνει η Αποκάλυψη: *«Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἣν εἶχον»* (Απ. 6,9). Στη χριστιανική Ανατολή εμφανίζεται ιδιαίτερα το φαινόμενο της περιφοράς των λειψάνων (4ος αι.) και των λαμπρών εορτασμών για τη μετακομιδή τους, κάτι που λόγω απαγόρευσης δεν παρατηρείται την ίδια εποχή στη Δύση.”

υπενθύμιση των προσώπων τα οποία υπέστησαν τον μαρτυρικό θάνατο στον όνομα του Θεανθρώπου Χριστού. Γι' αυτό οι προσευχόμενοι στα Άγια Λείψανα δεν απευθύνονται προς αυτά, αλλά προς το πρόσωπο του Αγίου στον οποίο ανήκουν και περιβάλλονται από τη δύναμη και δόξα του Χριστού, όσο και από την απόδειξη ότι η Πίστη είναι αληθινή. Συνεπώς, δικαίως η ανθρωπότητα ανά τους αιώνες της ύπαρξής της στον κόσμο έχει χωριστεί σε δυο μεγάλες περιόδους: προ Χριστού και μετά Χριστόν. Ταυτόχρονα τα Ιερά Λείψανα έχουν θαυματουργή και ιαματική δύναμη καθώς αποτελούνται από την εκθαμβωτική λάμψη της Θείας Χάριτος και μετατρέπονται σε νικοποιο δύναμη έναντι των κακών πνευμάτων και του σατανά. Η ίδια ευλογία αποδίδεται και στα ιερά αντικείμενα, όπως αυτά φυλάσσονται του Αγίου Νεκτάριου στην Αίγινα και τιμάται στην Αλεξάνδρεια ως Επίσκοπος Πενταπόλεως⁹.

Η χάρη και η δύναμη των Αγίων επεκτείνεται και στα αντικείμενά τους, όπως συνέβη στην περίπτωση των Αποστόλων: *«τὰ ἰμάτια Παύλου νοσήματα καὶ δαίμονας ἤλαυνε, καὶ αἱ σκιαὶ Πέτρου θάνατον»* ή στην αιμορρούσα γυνή¹⁰ που άγγιξε τα ιμάτια του Χριστού. Εκτός από δύναμη δίνουν και προστασία και ως μεσίτες μεταξύ Θεού και ανθρώπων και ως ασπίδα προστασίας από την αδιάλειπτη μοχθηρία των δαιμόνων.

Ωστόσο, παρατηρήθηκε ήδη από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους υπερβολικός ζήλος των πιστών προς τα ιερά λείψανα - και αργότερα τις εικόνες των Αγίων - που οδήγησε στον τεμαχισμό των Αγίων Λειψάνων, γεγονός που δεν ελαττώνει την θεραπευτική τους δύναμη, την ευωδία ή την θεόδοτη αγιότητά τους, αλλά δεν παύει να είναι μια πράξη τουλάχιστον παρεμβατική προς το Ιερό Λείψανο, κάτι που προσπάθησε να εμποδίσει ο Μ.Θεοδόσιος απαγορεύοντας τη διάνοιξη και διαμελισμό των λειψάνων¹¹. Ωστόσο η διδασκαλία της Εκκλησίας μας δεν θεωρεί ότι περιορίζεται ή ελαττώνεται ή εξαλείφεται η αγιότητα των λειψάνων από τον τεμαχισμό τους, αλλά διαιρούμενη

---

9. Ertflix Φωτεινά μονοπάτια | *Άγιος Γεώργιος Καΐρον: Η ροτόντα της Ανατολής* [Σε ένα από τα κεντρικότερα σημεία του Καΐρου, πολύ κοντά στην Αγορά του Αλ Χαλίλι, βρίσκεται η έδρα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Στον προαύλιο χώρο του Πατριαρχείου, βρίσκεται ο Ναός του Αγίου Νικολάου, αλλά και το σπίτι, όπου έζησε, για τέσσερα χρόνια, ο Άγιος Νεκτάριος. Ένα από τα πιο επιβλητικά χριστιανικά μνημεία στο Κάιρο, είναι το Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου].

10. Κατά Λουκά, κεφ.8: 43-48.

11. Ανδρέου Ιωαν. Φυτράκη, *Λείψανα και Τάφοι Μαρτύρων κατά τους τρεις πρώτους αιώνες*, Αθήνα 1955

πολλαπλασιάζεται και ενδυναμώνει τους πιστούς δια της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος¹². Η υπερβολική επιθυμία των πρώτων χριστιανών να έχουν τον δικό τους Άγιο - Προστάτη στον εκάστοτε τόπο που διέμεναν τους οδήγησαν και σε άλλες υπερβολές που παρατηρήθηκαν αργότερα κατά την περίοδο της εικονομαχίας, όπως να δαγκώνουν οι πιστοί κατά τον ασπασμό τις εικόνες των Αγίων προκειμένου να λάβουν την ευλογία του Αγίου. Αυτή η παρεμβατική συμπεριφορά στα ιερά λείψανα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί εκτός από κακοποιητική και ασεβής ενέργεια, παρόλο που ως πράξη από τους πιστούς ήταν φυσιολογική, καθώς με αυτό τον τρόπο έδειχναν την ένθερμη πίστη τους προς τον Χριστό και στους Αγίους. Μετά τον τέταρτο αιώνα οι συμπεριφορές αυτές προκάλεσαν το λειψανο-εμπόριο βρίσκοντας έδαφος στην καλοπιστία των χριστιανών. Δεν πρέπει ωστόσο να μας διαφύγει ότι η ιερότητα των λειψάνων προϋποθέτει και την προστασία τους, όπως τη διατήρηση και φύλαξή τους σε κατάσταση ακεραιότητας. Η σκέψη και μόνο της εικόνας του τεμαχισμού ενός Αγίου Λειψάνου δεν συνάδει με την αισθητική, παρόλη την ευρύτερη ευλογία των πιστών μέσω της προσκύνησης των λειψάνων. Στην πραγματικότητα ο Άγιος, με την παρουσία ή μη των Ιερών Λειψάνων ακολουθώντας τον δρόμο του Χριστού και της Παναγίας είναι παρών όπου και όποτε τον επικαλεσθεί ο πιστός.

Υπήρχαν περιπτώσεις, που κάποιοι άγιοι βρήκαν το τέλος τους σε ξένους τόπους, και οι τάφοι και τα λείψανά τους ήταν σε μεγάλη απόσταση από τους Χριστιανούς, που τους τιμούσαν, χωρίς να δημιουργείται πρόβλημα μέχρι την μεταφορά τους ακόμη και αν ήταν πολυέξοδη για την εποχή. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος μας μεταφέρει άλλη μία εμπειρία της Εκκλησίας, για την προσκύνηση των τάφων των Αγίων χωρίς λείψανα: *«Και κλήσιν ἐγνων, ἐστιν ὃν ἀλείψανον, Τόποις δοθεῖσαν ἀνθ' ὄλου τοῦ μάρτυρος, Ἰσχύν τ' ἴσῃν λαβοῦσαν, ὃ τοῦ Θαῦματος! Σώζειν γὰρ οἶμαι καὶ τὸ μεμνήσθαι μόνον»*.

Επομένως, απαντάται με αυτόν τον τρόπο από τους μεγάλους ιεράρχες και Δασκάλους της Εκκλησίας μας πώς προσεγγίζουν τις βαθύτατες έννοιες της αληθινής προσκύνησης των Αγίων, ανοίγοντας καινούριους πνευματικούς δρόμους που μας οδηγούν στην προσκύνηση των Αγίων. Κατά συνέπεια η προσκύνηση και ο εορτασμός των Αγίων, των ιερών εικόνων και των λειψάνων τους είναι δυνατή ἐν παντὶ καιρῷ και τόπῳ, εξαρτώμενα από τη μνήμη της καθαρής συνείδησης και την βαθιά, ακλόνητη πίστη.

---

12. Ανδρέου Ιωαν.Φυτράκη, *Λείψανα και Τάφοι Μαρτύρων κατά τους τρεις πρώτους αιώνες*, Αθήνα 1955, σελ.111

Προκειμένου οι τοπικές εκκλησίες να ενισχύσουν την δυναμική των πρώτων χριστιανικών εκκλησιών, μέσω των Αγίων Λειψάνων αντάλασσαν τα Ιερά Λείψανα γεγονός που δημιούργησε δεσμούς δυνατούς μεταξύ των γειτονικών εκκλησιών και των ποιμνίων τους. Σε ετήσια βάση απέδωσαν ιδιαίτερες τιμές στους Αγίους δημιουργώντας νεο-αναγεθέντες ναούς και περίτεχνα κατασκευάσματα για να στολίσουν και τιμήσουν τα λείψανα, αξιοποιώντας την γλυπτική, αρχιτεκτονική, τη ζωγραφική όπου εντός Μαρτυρίων εφύλασαν την μνήμη και τον χρόνο. Οι χριστιανοί ξεχούσαν την ακαλαίσθητη εικόνα των ανθρώπων αν έρχονταν σε επαφή με έναν ανοιχτό τάφο του οποίου το άμορφο περιεχόμενο είναι δυνατό να απογοητεύσει τον πιστό για την ανθρώπινη μοίρα. Έτσι, το σώμα του ανθρώπου έγινε ναός του Αγίου Πνεύματος και πηγή χάριτος και αγιασμού. Ποταμοί χαρισμάτων και πηγές ναμάτων¹³.

Επιπλέον η ακράδαντη βεβαιότητα τους ότι τα Ιερά Λείψανα ήταν ποταμός χαρισμάτων τους βοήθησε ώστε να πάνουν να φοβούνται τον φυσικό θάνατο λαμβάνοντας την ευλογία εκ της αλληλοπεριχωρήσεως¹⁴ των ανθρώπων και των Αγίων στο Σώμα του Χριστού. Τα ανθρώπινα σώματα ήταν δύναμι φορέας της θείας ζωής και θεμελιώνεται στο γεγονός της θανάτωσης και της ανάστασης του Θεανθρώπου Χριστού. Ως άρμοζε επικεντρώθηκαν στη μέλλουσα ανάσταση που μπορεί να απολαύσει ο κάθε ένας ξεχωριστά απομακρύνοντας τον εαυτό του από την φυσική φθορά και τη ματαιότητα και ανοίγοντάς του την ελπίδα και την Ανάσταση. Οι Άγιοι δια της πραγματικότητας των Ιερών Λειψάνων που είχαν ακόμη και θαυματουργικές ικανότητες σε όσους είχαν ακλόνητη και βαθιά Πίστη, μέσω των Λειψάνων που ευωδιάζαν καταργώντας τους νόμους της φύσης, ενίσχυαν την Πίστη των χριστιανών για τον αγώνα τους ώστε να υψωθούν στην θέωση όχι για να αποκτήσουν υπερφυσικές ιδιότητες, αλλά για να συμμετάχουν στη λαμπρότητα της Θείας Μορφής του Χριστού καθήμενου εκ δεξιών του Πατρός Του.

---

13. Ανδρέου Ιωαν. Φυτράκη, *Λείψανα και Τάφοι Μαρτύρων κατά τους τρεις πρώτους αιώνες*, Αθήνα 1955, σελ.106

14. Δρ. Σταύρος Γιαγκάζογλου, *Θεολογικό σχόλιο στη σημασία και προοπτική του ανθρωπίνου σώματος*, “*Καὶ εἶδον τὰ ὄστα τὰ γεγυμνωμένα*”.

Η αφθαρσία, η ευωδία, τα θαύματα των Αγίων Λειψάνων, τιμώτερα απ'όλο τον πλούτο του κόσμου, η ζωντανή απόδειξη της παρουσίας του Θεού ως αδιαπραγμάτευτη Αλήθεια της Εκκλησίας

“Ο θεοσεβής άνθρωπος νόμισμα εστί υπό Θεού χαραχθέν, ο ασεβής ψευδώνυμον νόμισμα κίβδηλον, νόθον, παραχάραγμα, ουχ υπό Θεού, αλλά υπό διαβόλου ενεργηθέν. Ου δύο δύο φύσεις ανθρώπων λέγω, αλλά τον έναν άνθρωπον, ποτέ μεν Θεού, ποτέ δε διάβολου γίνεσθαι.

Εάν τις ευσεβή, άνθρωπος Θεού εστί, εάν δε ασεβή τις, άνθρωπος του διάβολου, ουκ από της φύσεως, αλλ' από της εαυτού γνώμης γενόμενος.

Οι άπιστοι εικόνα έχουσιν του άρχοντος της πονηριάς οι πιστοί εικόνα έχουσιν του άρχοντος Θεού Πατρός, και Ιησού Χριστού, δι' ου εάν μη αυθαιρέτως έχωμεν το υπέρ αληθείας αποθανείν εις το αυτού πάθος, το ζην αυτού ουκ έστιν εν ημίν”, τονίζει ο Άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος¹⁵.

Κάθε Άγιος ξεχωριστά έχει το χάρισμα κατά παραχώρησιν του Θεού να συνδράμει θετικά στον δύσκολο αγώνα του Χριστιανού, αλλά παράλληλα να στέκεται ως προστάτης του ενάντια στο κακό που βρίσκει καθημερινά στον δρόμο του. Τα Άγια Λείψανα όπως αυτά σώζονται ανά την Οικουμένη και τιμώνται με μεγάλη ευλάβεια στην Ελλάδα και στις λοιπές ορθόδοξες χριστιανικές πόλεις του κόσμου από την Εκκλησία μας είναι η ασφάλεια του χριστιανού για την απομάκρυνση από οποιαδήποτε ακολασία και διαβολή, αρκεί ο πιστός δίπλα στην ακλόνητη πίστη του να προσεύχεται και στους Αγίους και να τιμά την αγιότητα των Λειψάνων τους. *“Αλλά ρύσαι ημάς από του πονηρού”* είναι η προσευχή που επαναλάμβανε ο Άγιος Χαράλαμπος ο Θαυματουργός όταν ο παμπόνηρος εχθρός του Θεού ήλιπιζε στην δυσαρέσκεια του Ιερομάρτυρα αφού επέτρεπε στον ξεπεσμένο Ρωμαίο αυτοκράτορα Λούκιο Σεπτίμιο Σεβήρο, διώκτη των χριστιανών, να τον αιφνιδιάζει με τη μοχθηρία του. Ο Άγιος Χαράλαμπος έχοντας πάντα την προσευχή και την ακλόνητη του πίστη στον Χριστό αποκεφαλίστηκε και αγίασε καταλύοντας τους φυσικούς νόμους και φανερώνοντας το υπερφυσικό, όπως και κάθε Άγιος της Εκκλησίας αναμφίβολα πράττει το πρώτο και σπουδαίο θαύμα, που είναι η φωτεινή και ακέραιη πορεία της ζωής του, η κάθε υπέρβαση των ορίων της φύσης μέσω της θείας χάριτος του Θεού. Μάλιστα, ο Πρωτομάρτυρας και Αρχιδιάκονος Άγιος Στέφανος, ο Πρώταθλος, παραχώρησε ως νεότερος την πρώτη θέση στον γηραιότερο Ιερομάρτυρα Άγιο Χαράλαμπο στην Ιερά Μονή του Αγίου Στεφάνου στα Μετέωρα

---

15. Θεοτέκνης Μοναχής, *Το Συναξάρι του Αγίου Χαράλαμπος*, οπισθόφυλλο, εκδ. Ι.Μ.Αγίου Στεφάνου, Άγια Μετέωρα

μετονομαζόμενη ως “Ιερά μονή Αγίου Πρωτομάρτυρος Στεφάνου και του Ιερομάρτυρος Χαραλάμπους”, σύμφωνα με τα γραφόμενα στα χειρόγραφα που σώθηκαν στην Μονή. Η Αγία Κάρα του Αγίου Χαραλάμπους βρίσκεται στο Μοναστήρι, ευωδιάζει και θεραπεύει κάθε φορά που οι πιστοί ζητήσουν την βοήθεια Του. Οπλισμένοι, επομένως, οι Άγιοι με άμετρη μετριοφροσύνη, τον θείο έρωτα για τον Χριστό, με ικεσίες και προσευχές έγιναν ευπρόσδεκτοι στον ουράνιο θρόνο του Θεού πραγματοποιώντας εκατοντάδες χιλιάδες θαύματα όποτε τους ζητήθηκε ενισχύοντας τη δυναμική και την παρουσία του Χριστού δια μέσου της Ορθοδοξίας.

Είναι το δώρο του Θεού στους ανθρώπους να γίνουν αξιοποιήσουν την δυνατότητα να γίνουν πρόσωπα από το να μείνουν στην φθαρτή και απρόσωπη κατάσταση του αμαρτωλού γεννηθέντα, παρόλο που με το Μυστήριο της Βαπτίσεως το δώρο του Θεού είναι γενναιόδωρα δοσμένο ως δίχτυ ασφαλείας για τη ζωή του. Ακόμη και στην αρχαία εκκλησία υπήρχε η πεποίθηση ότι η προσευχή στα ιερά λείψανα ήταν ωφέλιμη γιατί οι άγιοι ήταν κεκαθαρμένοι από την αμαρτία και ήδη είχαν λάβει τη θέση τους δεδικαιωμένοι δίπλα στον Χριστό¹⁶. Για αυτό και χαρακτηρίζονταν “τιμιωτέρα λίθων πολυτελών”¹⁷.

Με τη θεία παραχώρηση και τα χαρίσματα που έλαβαν δια του Αγίου Πνεύματος οι Άγιοι ενίσχυσαν τον κατηχητικό λόγο και τη διδασκαλία της Εκκλησίας καθιστώντας τον χριστιανισμό ζωντανό και ρεαλιστικό μέσα από τη θεραπεία ασθενειών, λοιμωδών νοσημάτων, παραλυσιών, τιμωρίας των βλασφημών, . Η προσκύνηση των Αγίων Λειψάνων αποτελούν δόγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όπως δόγμα αποτελεί και η προσκύνηση των εικόνων. Οι θαυματουργίες, η ευωδία των Ιερών Λειψάνων αποτελούν θεϊκή επικύρωση του δόγματος και της χριστιανικής παραδόσεως που διατηρείται στην Εκκλησία μας από γενιά σε γενιά δια μέσου των αιώνων. Κάθε προσευχή και ειλικρινής προσφυγή στην αγιότητα των Ιερών Λειψάνων και των Αγίων προσώπων εισακούγεται, αρκεί να γίνεται με πολλή πίστη, με βαθιά ταπεινότητα και με ευλάβεια.

Τα Άγια Λείψανα παρηγορούν τον άνθρωπο στο αιώνιο γιατί του μυστηρίου του κόσμου. Όσοι δεν αξιωθήκαμε να ζήσουμε στην εποχή που γεννήθηκε και περπάτησε ο Χριστός, πορεύτηκε ανάμεσα στους ανθρώπους, ευλόγησε, θεράπευσε, κατήχησε, προσευχήθηκε, σταυρώθηκε, αναστήθηκε, είναι ζωντανός κοντά μας μέσα από τις μορφές και τα σώματα των Αγίων. Είναι η επιβεβαίωση της

---

16. Ανδρέου Ιωαν. Φυτράκη, *Λείψανα και Τάφοι Μαρτύρων κατά τους τρεις πρώτους αιώνες*, Αθήνα 1955, σελ. 81

17. Ανδρέου Ιωαν. Φυτράκη, *Λείψανα και Τάφοι Μαρτύρων κατά τους τρεις πρώτους αιώνες*, Αθήνα 1955, σελ. 102

Αληθείας των Ιερών Ευαγγελίων, την εμπειρία της θεώσεως, την ελπίδα της σωτηρίας και της αιωνιότητας. Είναι η λύτρωση από κάθε φοβία για τη ματαιότητα της ζωής, η συνειδητοποίηση ότι η μικρότητα και η φθορά μας γίνεται μεγαλοσύνη και αφθαρσία. Είναι οι αδιάψευστες απαντήσεις μας, τα τεκμήριά μας στα ερωτήματα του σύγχρονου ανθρώπου του 21ου αιώνα, κάθε επιπέδου: υπαρξιακού, οντολογικού, μεταφυσικού, κοινωνικού, οικολογικού, επιστημονικού. Ο Θεός υπάρχει, είδαμε το Πρόσωπο Του δια του Υιού του πριν από είκοσι έναν αιώνες και Το βλέπουμε καθημερινά γύρω μας είτε παρατηρώντας την τελειότητα της δημιουργίας Του, είτε δια των Αγίων και των Ιερών Σωμάτων Τους που αποτελούν την δική μας ασπίδα προστασίας και σωτηρίας που μας χορηγείται δωρεάν. Τα Άγια Λείψανα είναι η Χάρης του Χριστού που μας δίδεται γενναιόδωρα λόγω της ανιδιοτελούς Αγάπης Του. Μια πράξη ασύγκριτα πολύτιμη και σωτήρια για τον πεπτωκότα και τον αμφισβητία άνθρωπο για το αν υπάρχει ή δεν υπάρχει ο Θεός. Ο Θεός δια του Υιού και του Αγίου Πνεύματος υπάρχει και θα υπάρχει αιώνια και ατελεύτητα.

Επίλογος

Τα Άγια λείψανα είναι αυτά που επέτρεψε ο Χριστός να αφήσει στη γη ως τη χειροπιαστή απόδειξη της Άκτιστης και Αιώνιας Παντοδυναμίας του. Η τιμή που αποδίδουμε στα Αγία Λείψανα στηρίζεται τόσο στο δόγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας , όσο και στην Χριστιανική Διδασκαλία και Κατήχηση. Είναι η Αλήθεια του Ενανθρωπήσαντος Λόγου του Θεού μέσω του θάρρους και της αφοσίωσης των Αποστολών, Αγίων και Μαρτύρων που αφιερώθηκαν στον Χριστό. Είναι αδιαμφισβήτητη η χάρις στους πιστούς που έρχονται σε επαφή με τα Ιερά Λείψανα, μάλιστα κάποιοι έχουν ως δώρο από επισκόπους τμήματα Ιερών Λειψάνων στις οικίες τους, ωστόσο η παρουσία του Χριστού, της Παναγίας, των Αποστολών και των Αγίων μας είναι πανταχού παρούσα και συχνά εκπληρούσα τις επιθυμίες των πιστών που στρέφονται σε Εκείνους με ακλόνητη, βαθιά πίστη και τη βεβαιότητα ότι ο δρόμος του Χριστού είναι ο μοναδικός που δίνει γαλήνη και πληρότητα εκτός από τη σωτηρία της ψυχής μας. Η προσκύνηση και η ένθερμη προσευχή μας για το Καλό δροσίζεται σαν διψασμένο χώμα όταν με ταπεινότητα σταθούμε απέναντι στα Αγία Λείψανα και νοιώσουμε τη θαλπωρή και το Φως που εκπέμπουν κατά παραχώρηση του Θεανθρώπου Χριστού.

